

İŞ KAZASI NEDENİYLE AÇILAN TAZMİNAT DAVALARINDA HESAPLAMA VE BAZI TABLOLAR:

Av. H. Argun BOZKURT*

1) TANIM.....: İş kazası tanımına ulaşmak için iki ana kaynaktan yani 506 sayılı SSK ile 1475 sayılı yasadan yararlanılabilir.

506 sayılı SSK'nun 11. maddesine göre:

a) Sigortalının iş yerinde bulunduğu sırada

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla.

c) Sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmak için geçen zamanlarda

d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda

e) Sigortalının, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere götürülüp getirilmesi sırasındaki hal ve durumların birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhca arızaya uğratan olaya iş kazası denir.

1475 sayılı İş Kanununun 5. Bölümünde 73-82 maddeleri ile iş sağlığı ve güvenliği konuları düzenlenmiş bulunmaktadır. İşveren, koruma önlemi alma ödevini yapmamış veya yasal yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve bundan dolayı işçi zarara uğramışsa işveren bu zararı tazmin etmek zorundadır. İş mahkemesinde işçi tarafından, işveren aleyhine açılan maddi ve manevi tazminat davası ile, ölüm meydana gelmişse destekten yoksun kalma tazminatının konusu hep bu iş kazası olmaktadır.

2) Görev.....: 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesine göre, işçi ile işveren arasında hizmet aktinden veya iş kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk davalarına iş mahkemelerinde bakılır. Bu nedenle iş kazasından doğan hukuk davalarında iş mahkemeleri görevlidir. Destekten yoksun kalma suretiyle ölenin mirasçıları veya yardım gören diğer ilgililer tarafından açılan tazminat davalarına da iş mahkemelerinde bakılmaktadır. Ancak taraflardan biri işçi veya işveren değilse, davaya iş mahkemelerinde bakılmaz. (BKZ. Çağdaş Hukukçular Dergisi, Sayı: 19-22, sayfa 28-29, Yine Çağdaş Hukukçular Dergisi, sayı: 17-18, sayfa 34.)

3) Yetki.....: 5521 sayılı yasanın 5. maddesi gereğince, iş kazasından doğan tazminat davalarında yetkili mahkeme, işverenin ikametgahı mahkemesi, işin yapıldığı yer mahkemesi (kazanın olduğu yer).

Ayrıca HUMK 20.17. ve 9. maddeler uyarınca yetkili mahkemelerde dava açılabilir. (BKZ. H. Argun Bozkurt, İş ve Hukuk Dergisi, sayı 238 sayfa 14 ile İş ve Hukuk Dergisi sayı 237, s. 12 vd.)

4) Dava Açma Yetkisi.....: Kural olarak zarar gören kişi dava açabilir. İş kazası sonucu ölen kişinin desteğinden yoksun kalan kişi veya kişiler de dava açabilir. Manevi tazminat davasını BK. 47 ve 49 maddeleri gereğince yalnız cismani zarara uğra-

* Ankara Barosu Avukatı

yan kişi açabilmektedir. Kişi bu davayı açmadan ölmüşse, dava açma hakkı mirasçılara geçmez. Ancak, kişi dava açmış ve sonra ölmüşse, mirasçıları bu davaya devam edebilir. Mirasçıların malüliyet nedeniyle elem ve ızdırap duymamaları mümkün değildir. Bu nedenle Yargıtay'ın kısıtlayıcı yorumu haklı olarak eleştirilmektedir.

İşçi iş kazası sonucu ölmüşse, ilgililer manevi tazminat isteyebilirler.

5) Husumet.....: Husumet zararlandırıcı olayın meydana gelişine sebep olan veya olanlara yöneltilir. Asıl olan, önlem alma görevini yerine getirmeyen ve tam kusurlu olan kişiye husumetin yöneltilmesidir. Bu kişi ve kişiler, işveren, işverenin çalıştırdığı kişi veya, aracı olan kişi olabilir.

Zarara uğrayan, tüm zararının tazminini bütün sorumlulardan birlikte, veya sorumluların herbirinden ayrı yada bunlardan sadece birinden BK. 50-51 maddelerindeki esaslar dairesinde müteselsil sorumluluk sebebiyle isteyebilir. (BKZ. Necmi Türkel-Uygulamada 1475 sayılı İş Kanunundan Doğan İş Davaları, İstanbul, 1990, s. 225)

6) Zamanaşımı.....: Bu tür tazminat davaları sözleşmeye dayanan ve BK. 125. maddeye giren 10 yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

Kural olarak zamanaşımı başlangıç tarihi zararlandırıcı olayın olduğu tarihtir. Eğer zararlandırıcı olay malüliyet artışı şeklinde artışlar göstermekteyse, ortada yeni malüliyet durumu vardır ve bu artış tarihi de, artışa ilişkin dava için zamanaşımı başlangıç tarihi olur.

HUMK ve 5521 sayılı yasaya göze zamanaşımı ilk itiraz olmayıp, her zaman ileri sürülebilirse de, ilk oturumda da ileri sürülmeyen zamanaşımı, def'i, savunmanın genişletilmesi karşı savunmasıyla karşı karşıya kalırsa dikkate alınmaz.

7) Davanın Konusu....: İş kazasına uğrayan işçinin veya işçinin ölüm halinde onun hak sahiplerinin iş kazalarından dolayı açacakları davaların konusu, SSK tarafından sağlanan haklar ve menfaatler dışındaki zararların ödetilmesidir.

A) Maddi zararlar nelerdir?

Maddi zarar genel olarak BK 45 ve 46. maddelerinde düzenlenmiştir. İş kazası nedeniyle ortaya çıkabilecek sistemler aşağıdaki gibidir.

aa) Tedavi giderleri....: İş kazası sonucunda davacı-işçi iyileşmişse, davacı objektif iyiniyet kurallarına aykırı olmamak kaydıyla iyileşmek için yaptığı tüm tedavi giderlerini isteyebilir. Örneğin, hastane, doktor, ilaç, kontrol, tahlil masrafları tedavi giderlerini oluşturur. SSK tarafından sağlanan tedavi masraflarını davacı işçinin talep etmesi ise mümkün değildir. Kurum bunları rücu alacak davasına konu kılarak, işveren veya 3. kişilerden, bunları isteme hak ve tekeline sahiptir. (506 s. Kanununun 389, 26, 32. maddeleri)

bb) Çalışmamaktan doğan zarar.....: Cismani kayıplar nedeniyle davacı işçi, çalışmamışsa, bu çalışmaya muktedir olmamasından meydana gelen zararın da tazmini istenebilir.

506 sayılı yasanın 16. maddesine göre, iş kazası dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğrayan sigortalıya hergün için geçici işgörememezlik ödeneği ile yine işverenin bu sebeple yaptığı ödemeler varsa, bunun da zarardan düşülmesi gerekir.

cc) Daimi işgörememezlik halinde.....: İşçi geçirdiği iş kazası sonucunda belli bir oranda yada tamamen malül (sakat) kalmışsa, bu takdirde yukardakilere ilaveten ilerde uğrayacağı zarar ve kaybı da isteyebilir.

İşçi sakatlığına rağmen ayın işyerinde kalıp ücretinde azalma bulunmasa dahi, aynı ücreti alabilmek için malüliyeti derecesinde emsallerine nazaran fazla efor harcayacağından, yine tazminat isteyebilir.

dd) Ölüm halinde.....: İşçinin kaza sonucu ölümü halinde hak sahipleri, BK 45 maddesi gereğince maddi kayıpları (destekten yoksun) ile manevi üzüntülerinin dindirilmesine yönelik manevi tazminat talep etmeleri mümkündür.

8) Maddi Kayıplara İlişkin hesaplama esasları.....:

a) İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle cismani zarara uğrayan sigortalı işçinin veya işçinin ölmesi halinde hak sahiplerinin sorumlulardan isteyebileceği tazminat tutarı dış tavanı oluşturur..... Sorumlular, bu tazminatın sosyal güvenlik kuruluşlarının karşılamadığı kısmını, sigortalılar veya hak sahiplerine, maddi tazminat davası sonucunda ve sosyal güvenlik kuruluşlarının karşılamadığı kısmını, sigortalı veya hak sahibine maddi tazminat davası sonucunda, sosyal güvenlik kurumlarının karşıladığı kesimi de, rücu davaları sonunda, bu kurumlara öder.

Tazminat hesabında hüküm tarihine en yakın veriler esas alınmalıdır. Bundan şu anlatılmak istenmektedir. Hesap bilirkişi raporu ile hüküm tarihi arasında çok kısa bir süre olmalıdır. Rapor tarihi ile hüküm tarihi arasında, katsayı artışları olmamalı ayrıca, gelirin miktarında da değişiklikler olmamalıdır.

Brüt zarar netleştirilerek gerçek zararın peşin sermaye değeri hesaplanmalı, bulunulacak miktardan yukarıda da belirtildiği üzere sigorta tahsislerinin peşin sermaye değerleri toplamı çıkarılmalıdır.

Tazminat hesabında asgari ücretler, daha yüksek bir kazancın sözkonusu olmaması hallerinde gözönünde tutulmalıdır. Gelirin hesaplanmasında net ücret nazara alınmalıdır. Brüt ücret hesaba esas tutulmamalıdır. İşçinin zararlandırıcı sigorta olayı tarihinde, asgari ücret üzerinde kazanç elde etmesi halinde sonraki asgari ücretlerin de aynı oranda artırımlı olarak alınması gerekir. İşçinin, bilinen akti dönemdeki kazancının belirlenmesinde karar tarihinden önce yürürlüğe giren tüm asgari ücret artışlarının gözönünde tutulması gereklidir.

İşçinin gelir elde etmediği dönemler gelir hesabında nazara alınmaz. Örneğin erkek işçinin gelir elde etmeden askerlikte geçireceği süre ve makul bir süre yeni iş arama süresi maddi zarar hesabına dahil edilmemelidir.

Hesaplama yapılırken iki hali birbirinden ayırmak gerekmektedir.

1. hal: İşçinin kısmen sakat kalması yaşının da genç olması nedeniyle, normal olarak çalışma hayatına devam edip, 506 sayılı yasanın 60. maddesindeki şartlara ulaşmış yaşlılık aylığı alabileceği haldir. İşçinin sürekli işgöremez haline girdiği tarih malüliyet tarihidir. Bu tarih hesap başlangıç tarihi olarak alınmalıdır. Yoksa kaza tarihi hesaplama başlangıç tarihi olarak alınamaz. (Bkz. 506 sayılı yasanın 52,53,54,55 ve 11,34,36,60,102,109 ve 135)

Bu halde işçinin tam malüliyeti yoksa, maddi zararı hesaplanırken, rapor

(hüküm) tarihine kadar iskontosuz işlemiş gelirin bulunması gerekir. Bunun için bilinen ücretlerinden asgari ücret yada varsa Toplu İş Sözleşmelerinden yararlanılır.

İskontosuz gelir devresi ile iskontolu gelir devresi işçinin fiili çalışma devresini oluşturur. Bilinmeyen dönemde artırım ve iskontolama işlemi yıllara göre ayrı ayrı yapılmalıdır.

İskontolu gelir dönemi zararını hesaplarken, iskontoya başlamadan bilinen en son ücreti % 10 artırılıp % 10 iskontoya tabi tutulur. Bu iskontolama işlemi 60 yaşın ikmaline kadar devam ettirilir. Çünkü içtihatlar göre ve yaşam gerçekleri de dikkate alındığında ortalama olarak 60 yaşına kadar çalışıldığı ortaya konmuştur. Bu bir kuraldır ve işçinin aktif dönem zararı 60 yaşın ikmali ile sınırlı kabul edilmelidir.

Bulunan bu devre gelirleriyle işçinin malüliyet oranı çarpılır. Bu çarpım sonucu bize işçinin malüliyet tutarını verir. Eğer işçinin kazanın oluşumunda müterafik kusuru varsa üstteki esasa göre bulunan tutardan müterafik kusur indirimi yapılır. İşçinin malüliyet tarihinde yürürlükte bulunan TİS uygulanan işyerindeki tüm TİS'ler getirtilerek bu TİS lerden işçi yararlandırılmalıdır. Bu durumda işlemiş gelir devresinden iskontolu gelir devresine başlarken % 10 artırım yapılmamalıdır. Çünkü bu tarihlerde TİS yürürlük süresi dolana kadar ücretler bilinmektedir. Bilinen gerçekler varken, varsayımdan hareket edilemez.

İşçi emekli olmuşsa yada işinden ayrılmışsa bu halde, iskonto dönemine sarkan TİS hükümlerinden yararlanacak mıdır?

Bilinen gerçeklerden hareket kuralı burada da uygulanmalıdır. Yani, TİS hükümlerinden yararlandırılarak hesaplama yapılmamalı, işçinin işinde kaldığı süreye TİS esas alınarak devre zararları hesaplanmalıdır.

2. hal, işçinin yaşlılık devresinin de esas alınarak devre zararlarının belirlenmesi gerektiği haldir. Bu hale örnek oluşturan haller işçinin ölümü ile işçinin tam malül olup, yaşının da ileri olması nedeniyle, 506 sayılı yasanın 60. maddedeki koşullara göre emekli olmasının olasılık dahilinde bulunmadığı haldir.

İşçi ölmüşse yada yaşlı ve tam malül ise aktif dönem zararlarına ilaveten (işlemiş gelir ve iskontolu gelir) pasif dönem zararı denilen yaşlılık aylığı zararı da devre zararlarına eklenerek hesap yapılır.

Pasif dönemde yaşlılık veya ölüm aylığı alınamıyorsa, sigorta olayı nedeniyle işten erken ayrılma veya ölüm yüzünden sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı gibi koşulların oluşmaması nedeniyle, işçiye veya hak sahiplerine yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanması olasılığı kalmamışsa iş kazası meydana gelmeseydi bu aylıklar bağlanacağından dolayı, gelecekteki pasif dönemde bu aylıklardan mahrum kalacağından bir kazanç kaybı unsuru olarak düşünülmesi gerekir. Ancak bu dönem de, koşulların oluşmasından dolayı yaşlılık ve ölüm aylığı filen bağlanmışsa bir kazanç kaybı öngörülemez.

Yaşlılık devresi geliri hesaplanırken, 60 yaşın ikmalinden sonraki iskontolama oranından devamla, yaşlılık devresi peşin sermaye değeri bulunmalıdır.

Yaşlılık devresi geliri fiili çalışma devresinden itibaren işçinin PMF yaşam tablosuna göre bulunacak bakiye ömür sonuna kadardır.

Yaşlılık devresi gelirinin iskontolanmaması gereken halleri de vardır. Bu hak, yukarıda açıklanan ana ilkeden yola çıkarılarak kolayca tahmin edilebilir. Eğer hüküm tarihine yakın rapor tarihi içinde sigortalının çalışma ömrü sona ermişse, hak sahiplerinin geliri rapor tarihine kadar iskontolama işlemi yapılmadan hesaplanacak yaşlılık aylığıdır.

Yaşlılık aylığı hesaplanırken, gerçeğe en yakın gösterge sayısı esas alınmalıdır.

Katsayı devreler halinde gözetilmelidir. Memur maaş katsayıları Bakanlar Kurulu Kararıyla açıklanmaktadır. Katsayının geçerli olduğu tarih gözetilerek, sigortalının ulaşabileceği gösterge rakamı da bulunarak bu iki rakamın çarpımının maaş bağlama oranı ile çarpımı yaşlılık devresi geliridir. Ayrıca, 3 yada 6 ayda bir değişen sosyal yardım zammı da bu rakama ilave edilerek yaşlılık geliri bulunacaktır.

Yaşlılık gelirinden genellikle sağ eş yararlanmaktadır. Bu durumda sağ eşe içtihatlar gereği yaşlılık aylığının yarısı verilmelidir.

Yargıtay 9 ve 10. Hukuk Dairelerinin birbirine uyumlu içtihatları gereğince, gösterge rakamı belirlenirken, üst gösterge tablosunun en üst derecesi olan (halen 6650) gösterge rakamı esas alınacaksa, maaş bağlama oranı % 50 olmalıdır.

Bilirkişi raporlarında genellikle üst gösterge tablosunun en üst gösterge rakamı ile memur maaş katsayısı çarpılıp bunun % 50'si bulunmaktadır.

A) Eşin, çocukların, anne ve babanın destekten yararlanması haline ilişkin hesaplama özellikleri:

aa) Ana ve babanın durumu.....:

Bekar ölen işçinin ana babasına sağlayacağı destek payı saptanırken ilerde evleneceği çocukları olacağı hesaba katılarak destek payı oranlarının değişeceği düşünülmelidir. Hak sahibi ana babanın destekten yararlanma süreleri kendi bakiye ömürleri ile sınırlıdır. Bu bilgi de (bakiye ömür) 1931 tarihli PMF yaşam tablosuna göre elde edilir.

İş kazasının oluş tarihindeki ana ve babanın yaşına göre bu kişilerin bakiye ömürleri bu tabloda önceden tespit edilmiştir. Bu bilgilerin uygulanması hesap için yeterli olacaktır.

Hak sahibi babanın hüküm tarihinde de halen yaşıyor bulunması halinde, destekten yararlanma süresi bu fiili duruma göre belirlenmek zorundadır.

Ölen işçinin gelirinin desteklediği kişiler arasında dağılımında, hak sahibi anenin bakiye ömrüne göre destekten çıkmasının olası bulunduğu tarih itibarıyla bu durumun sigortalının desteklediği diğer hak sahibi yönünden destek artışına etkili olacak hak sahibi çocuğu destekteki payının bir oranda büyümesi sonucu doğuracağından çocuğun yada diğer hak sahibinin hissesi sabit tutulmamalıdır.

Destekten çıkan çocuk, anne veya babanın hissesi destekten yararlanana aktarılmalıdır. Yani çocuğun biri destekten çıktıysa payının tamamı kalan çocuğa verilmeli; baba destekten çıktıysa payının tamamı anneye verilmelidir.

bb) Eş yönünden.....:

Hak sahibi eşin destek görme süresi iş kazası tarihindeki sigortalının bakiye ömründen farkı kabul edilemez. Yani PMF yaşam tablosuna göre, eşin daha uzun olan bakiye ömrü nedeniyle ölüm devresi de hesaba katılarak maddi zarar hesaplanamaz. İş Kazasına uğrayan işçiden yaşca küçük hak sahibi eşin destekten yararlanma süresi, işçinin zararlandırıcı kaza tarihindeki bakiye ömrüne göre aktif dönemle pasif dönemden oluşur Hak sahibi eşin destekten yararlanma süresinin işçiden yaşca büyük olması halinde, hak sahibi eşin iş kazası tarihindeki bakiye ömrüne göre belirlenmesi gerekir. Bu halde işçinin daha fazla olan bakiye ömrüne göre hesaplama yapılamaz.

Hak sahibi eşin ölümü halinde maddi zararın, ölüm tarihi gözönünde tutularak belirlenmesi gerekir. Çünkü gerçekler varken varsayımlardan hareket edilemez.

Hak sahibi eşin yaşı, sosyal ve ekonomik durumu, çocuk sayısı itibariye evlenme şansı oranı belirlenip buna göre zarar tutarından indirim yapılmalıdır. Dava esnasında davalı tarafından ileri sürülen evlenme savı ise mahkemece incelenmelidir.

cc) Çocuklar yönünden.....:

Hak sahibi kız çocukları yönünden destekten yararlanma süresi, evlenmelerinin baskın olasılık içerisinde bulunduğu yaşa göre belirlenmelidir. Bu yaş köylerde 18, kentlerde 22 olması üstün olasılık olarak kabul edilmektedir. Fakat genede hak sahibi kız çocuklarının destekten yararlanma sürelerinin belirlenmesinde, fiili durumu gözetilerek evlenme şanslarının baskın olasılık içerisinde buldukları yaş saptanmalıdır.

Yargıtay 9. Hukuk dairesine göre yukarda belirtilen veriler hakim tarafından, hesap bilirkişisine rapor tanzimi için önceden verilmelidir. Kız çocuğunun evlendiği savı araştırılmalıdır.

Okumakta olan çocuklar için 25 yaşına kadar, gelirden pay verilmelidir. Görülmektedir ki, fiili durumlar destek süresini 18-22 yaş sınırlarının azalıp çoğalmasına etken olabilmektedir.

Kız çocuğu evlenmişse destekten çıkar. Bu taktirde evlilik nedeniyle, zarar hesabı bu tarihe kadar yapılır. Fakat kız çocuğu belirlenen destek süresi içinde boşanırsa, boşanma tarihinden itibaren zararının hesaplanması gerekmektedir. Hak sahibi erkek çocuklar yönünden destek yardımının 18 yaşla sınırlı olması gerekir. Hak sahibi erkek çocukların karar tarihi itibariyle, gelir almaları halinde öğrenim yapma olasılıklarının güçlü bulunması nedeniyle çocukların orta yada yüksek öğrenim yapıp yapmayacakları araştırılıp sonucuna göre destekten yararlanma süresi belirlenmek zorundadır. Yukarda da belirtildiği gibi yüksek öğretim yapan erkek çocuğun destek süresi 25 yaşına kadardır.

10) FAİZİN SORUNU.....:

Yargıtay, 9. Hukuk Dairesi 1994 yılı öncesine ait içtihatlarında yukarda belirtilen tazminat hesabı yönteminden faklı olarak, gelirlerin olay tarihinden itibaren iskonto hesaplanması, ortalama, yıllık kazanca iskonto tatbiki ve maddi tazminatlardan sigorta geliri peşin değerinin tenzili yolunda idi. Bu husus dışında, olay

tarihinden itibaren faiz işletilmekte idi.

1994 yılından itibaren 9 HD. davalardaki faiz başlangıcını çeşitli gerekçelerle değiştirmiştir.

Yukarda belirtilen esaslara göre işlemiş gelir devresi ile ilgili tazminattan sigorta geliri tenzil edildikten sonra kalan tutara olay ve hüküm tarihi arasındaki ortalama bir tarih esas alınarak faiz yürütülecektir. Bunun gerekçesi 9. Hukuk Dairesine göre bu döneme ilişkin zararın tamamının olay tarihinde gerçekleşmemiş olmasıdır.

Yaşlılık devresi zararının da yukardaki yöntemle yıllara göre toplamının tenzilinden sonra kalan tutara hüküm tarihinden itibaren faiz işletilmesi gerektiği yeni içtihatlarla vurgulanmıştır.

Manevi tazminat talebine ise, olay tarihinden itibaren faiz işletileceği aynı içtihatlarla vurgulanmıştır. (BKZ. İş Hukuku Dergisi, sayı 242, sayfa 24, 25, 26)

Aynı daire cismani zarar alacaklarında faizin malüliyet giriş tarihinden itibaren yürütülmesi yönünde görüş belirtmektedir. Bu değişiklikler bazı hukuk yazarınca eleştirilmektedir. Eleştirilerde temadi eden ve tıbbi sonucu henüz alınmayan cismani zararlardan zararın teayyün ettiği ve kazanmasının tıbben tesbit edildiği andır. Faizin de, zarar hesabında zamanaşımının da mebdei bu tarihtir.

Çünkü bu durumda haksız veya akde aykırı fiilin dört kurucu unsurundan biri olan eylem ögesinin terkiğinde yer alan sonuç unsuru bu anda tahakkuk etmekte ve eylem bu anda tamamlanabilmektedir. Sonuç olarak, temadi etmeyen, vakıa veya akde aykırı fiillerde cismani zararlarda faizin başlangıcı olay tarihi olmalıdır. (BKZ. Av. Ahmet İyimaya -Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1994/2, sayfa 228-230)

Fakat Yargıtay 9. Hukuk Dairesi yukarda da belirtildiği üzere aksi görüştedir.

11) İNDİRİMLER.....:

A) Hesaplama sırasında yapılan indirimler.....:

aa) Malüliyet derecesine göre indirim.....:

Buna indirim denmesi aslında yerinde bir ifade değildir. İşçinin efor kaybından doğan zararının hesabı için malüliyet derecesi ne ise o oranda fazla efor sarfedilmesi nedeniyle hesaplama tutarının işçinin haline uyarlanması, bulunan tutarın tenzili-
dir.

İş kazası sonucu malül kalan işçiye yada ölümle sonuçlanan iş kazası sonucunda gelir ve desteğinden yoksun kalan hak sahiplerine ödenecek maddi tazminat hesaplanırken tutardan bazı indirimler yapılır. Bu indirimler ve nedenleri çeşitlidir. Bunların bir kısmı takdiri bir kısmı ise zorunlu nitelikli indirim nedenleridir.

İndirim uygulanırken zararlarla ilgili indirim nedenleri önce, tazminatla ilgili indirim nedenleri ise, sonra uygulanmalıdır. Kendi aralarında da desteğe ait indirim uygulanırken, tazminat alacaklısına ait indirim nedenleri ve tazminat borçlusuna ait indirim nedenleri de en sonra gözönünde tutulmalı ve uygulanmalıdır.

Türk Hukuk Sisteminde, yargıca geniş bir takdir yetkisi verilmiştir. Özellikle MK, BK ve İş Kanunu muhtelif hükümleriye yargıcın takdir yetkisini kullanmasına işaret etmiştir. İş kazasıyla ilgili olarak yargıcın hüküm verirken gözetmesi gereken

takdir ederek indirmesi gereken indirim nedenleri de vardır.

Biz burada tıp kurullarının iş kazasından muayene ve tedavi olan işçinin kesin raporu ile ortaya çıkan malüliyet durumu üzerinde durmaktayız. Hastanede muayene olan kazalı işçi kaza sonucu ne oranda malül kalmışsa bu mahkemeye bildirilir. Belirtilen oran bilirkişinin dikkate alması gereken önemli bir veridir.

İşçinin maddi zararı hesaplanırken, iş kazası sonucunda 60 yaşına kadar çalışacağı ve 60 yaşından sonra emekli olacağı, PMF tablosuna göre bakiye ömrünü tamamlayıp vefat edeceği kabul edilerek, bu süreçteki geliri gerçeğe en yakın verilerden hareketle varsayımsal olarak hesaplanır. Bulunan tutar ile malüliyet derecesinin çarpımı işçinin maddi zararını oluşturur.

Örneğin devre gelirleri toplamı 100.000.000 TL olan işçinin % 20 malülülyete tekabül zararı 20.000.000 TL dir.

Malülülyet oranı ve tespiti 506 sayılı yasanın 53. maddesindeki esaslara göre yapılır. İşverene, işçi ve kurum dışındaki ilgililer tarafından iş mahkemelerindeki itiraz davası açılmadığı takdirde, bu oran tarafları bağlar. Bu anlamda hakimın SSK tarafından belirlenen malülülyet oranını taktdiren azaltması yada artırması mümkün değildir.

İşçi, işveren gibi tazminat davasını ilgililerinin malülülyet oranına karşı itiraz davası açabileceğini belirtmiştik. Gerçekten de, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 27.6.1978 gün ve 76/6-4 sayılı kararı gereğince böyle bir dava açılabilir kabul edilmiştir. (BKZ Şahin Yüksel, İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, SSK Yayınları, 1985, sayfa 46-47)

bb) Müterafık kusur indirimi....: Kusur durumunun saptanması tazminat davalarının temelini oluşturur. Tazminat davasında tazminat tutarının saptanabilmesi için öncelikle kusur oranının tespiti gerekir. Kusur oranının tespiti ise teknik bir nitelik taşır ve kural olarak teknik bir bilirkişi incelemesi gerektirir. Bu inceleme sonucunda işçiye verilen kusur müterafık kusuru oluşturur. Gerçekten de, tazminatı gerektirir olayın oluşuna işçi dikkatsizlik, ihmâl, kurallara uymama nedenleriyle katılmış olabilir. Bu hallerde işveren olayın oluşumunda tamamiyle kusurlu kabul edilemez. İşçinin olayın oluşumuna neden olduğu oranda tazminat tutarından indirim yapılmalıdır. Yukarıdaki örneğe devam edersek 100.000.000 TL tutarındaki devre zararını % 20 malülülyete tekabül eden zararı 20.000.000 ise, işçinin % 10 müterafık kusuru varsa işçinin isteyebileceği tazminat $20.000.000 \text{ TL} \times 0.90 = 18.000.000 \text{ TL}$ olacaktır.

Hemen belirtelim ki, zararlandırıcı olay ile ilgili bir ceza davası varsa, BK 53. maddenin dikkate alınması gerekir. Eğer mahkumiyet kararı varsa, bu karar ve dolayısıyla kusurun varlığı hukuk hakimini bağlar. Ancak cezai mesuliyet şartları ile hukuki mesuliyet şartları değişik bulunduğundan, ceza mahkemesinin kusur oranı hukuk hakimini bağlayamaz. Keza beraat kararı ile buna dayalı kusur raporu da hukuk hakimini bağlayamayacaktır. Keza beraat kararı ile buna dayalı kusur raporu da hukuk hakimini bağlamaz.

(BKZ. Necmi Türkel. Uygulamada 1475 sayılı İş Kanunundan Doğan İş Dava-

ları, İstanbul, 1990, sayfa 228)

İş kazası sonrasında eğer kaza Çalışma Bakanlığına duyurulmuşsa iş müfettişleri tarafından işyerinde inceleme yapılır ve tutanaklar tutulur. Bu aşamada taraflara kusur yüklenir. Olay ertesinde olayın izleri geçmeden hemen yapılan bu inceleme, büyük önem taşımaktadır.

Gerek iş müfettişi gerekse dava sırasında mahkemenin atadığı kusur bilirkişisi taraflara kusur verirken iş güvenliği tüzüğü hükümleri, İş Kanununun 73. maddesi gereklerine göre hareket etmelidir.

Buna göre her işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve işgüvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmaya yükümlüdür. İşçiler de, iş sağlığı ve işgüvenliği hakkındaki usul ve şartlara uymakla yükümlüdürler. İşveren, makinelerin kullanılmasından doğacak tehlikelerden ve bu hususta önceden alınabilecek tedbirlerden işçileri münasip bir şekilde haberdar etmek zorundadırlar. Mesela işveren, tehlikelere karşı işçileri uyar-maya elverişli ikaz levhaları koymaya yükümlüdür (Y. 10 HD. 22.12.1980 tarih ve 80/7474-6850 sayılı içtihadı)

Yukarıda belirtilen lazimelere uyulup uyulmadığı saptanmalı, ve tarafların hangi kuralları ihlal ettiği belirlenmelidir. Bunlar yapıldıktan sonra sıra kusur durumunun saptanmasına gelmektedir ki, burada yasada düzenlenen bir cetvel yoktur. Olayın şekli, tarafların eylemi kısaca halin gerektirdiği şekilde kusur durumu belirlenmektedir. Bu oran hakimce denetlenebilir. Kusurun varlığı ve yokluğu ile oranı aslında hukuki bir sorundur. Usul hükümleri gereği hukuki sorunlar hakimce çözümlenir. Bu anlamda hakim, olaya uymayan, hatalı kusur bilirkişi raporlarını gerekçeli biçimde red edebilir.

cc) Eşin evlenme şansı indirimi.....: Her kadının özel durumunu oluşturan yaşı, sağlığı, evlilikten olan çocuk sayısı, kadının sosyal ve ekonomik durumu, fiziki görünüm ve kadının ölen kocasına bağlılık derecesi eşin evlenme şansını belirler.

Dul kadının çocuklu olması, evlenmeye engel oluşturur. Çocuk sayısı arttıkça bu evlenme şansı oranı azalır. Genç yaşta dul kalan kadının tekrar evlenmesi yüksek bir olasılıktır. (BKZ. Yargıtay 9. Hukuk dairesinin 1.7.1971 T ve 1971/16423 sayılı içtihadı)

Eşin evlenme şansı indirimi ve bu indirimin ne oranda yapılacağına ilişkin takdir yetkisi hakime aittir. Hakim yukarıdaki olguları değerlendirerek, evlenme şansından doğan indirim oranını resen belirleyebilir. Yargıtayın da istediği budur. Ayrıca dosya hesap için bilirkişiye verildikten sonra, bilirkişi raporundaki indirim oranı benimsenerek yada hakim kendisi tutardan uygun göreceği oranı indirerek de sonuca ulaşılabilir.

Yargıtay 9 ve 10. Hukuk Dairesinin ortak benimsediği indirim cetveli yoktur. Bizim benimsediğimiz cetvele göre,

Kadının Yaşı	Evlenme Şansı
17-20	%52
21-25	%40

26-30	%27
31-35	%17
36-40	%9
41-50	%2
51-55	%1

55 yaşın üstündeki kadının 2. kez evlenme şansının olmadığı kabul edilebilir. ayrıca bu tablodaki oranlardan 18 yaşın altındaki her çocuk için % 5 indirim yapılması da uygundur.

Bu indirim nedeni, savunma olarak ileri sürülmesine de, hakim resen bunu gözeterek, varsa evlenme şansı indirimini yaptırmak zorundadır. Çünkü, evlenme olasılığı bakım ihtiyacı yönünden zorunlu bir etkidir.

(BKZ. Sema Güleç (Uçakhan) Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplanması, 1994, sayfa 507.)

bb) Kaçınılmazlık, Müterafik kusur ve hakkaniyet İndirimi.....:

aaa) Kaçınılmazlık, hali.....: Kaçınılmazlık kavramının yasalarımızda tanımlanması yoktur. Kaçınılmazlığın hukuki niteliği hukuk öğretisi ve içtihat yoluyla belirlenmiştir.

Doktrindeki isabetli bir görüşe göre".....sorumlu şahsın irade ve davranışından bağımsız olarak, herkese ödev yükleyen genel bir davranış kuralının veya sözleşmeden doğan bir borcun kaçınılmaz surette ihlali sonucunu doğuran olaya, umulmayan hal, kaçınılmazlık denir".

Görüldüğü gibi kaçınılmazlık hukuki bir problemdir. Ancak olayla ilgili teknik bilgiler almak için bilirkişiden görüş alınması mümkündür. Uygulamada, hakim tayin ettiği bilirkişilere konuyu incelemektedir.

Kaçınılmazlık hali sorumluluğu daraltır. Bu anlamda kaçınılmazlık, indirim nedenidir. BK'nun 43. maddesindeki özel hal içinde ele alınması zorunlu olan kaçınılmazlık nedeniyle hakim indirime gider.

Sn. Av. Ahmet İyimaya'ya göre indirimin, sorumluluğun çoğunun sorumluya yüklenmesi şeklinde yapılması gerekmektedir. Zararın yarı yarıya paylaşılması yoluna gidilmemelidir.

Fakat bu uygulamada yarı yarıya paylaşırma biçiminde belirlemektedir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 8.11.1988 tarih 1988/7845 E, 1988/1668 K. sayılı içtihatında kaçınılmazlığın taraflar arasında olayın oluş şekline göre paylaşılması gerektiği, bunun BK'nsa 43. maddesi gereği olduğu vurgulamıştır. Hakim takdir yetkisini kullanırken olayın özelliğini, sorumluluk hukukunun ilkelerini, tazminatın tutarını ve zararın niteliğini gözetmelidir. İndirimin oransal olarak yada götürü yöntemle yapılması uygundur. (BKZ. Av. Ahmet İyimaya-Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sorunları, Ankara, 1990, sayfa 178.)

cc) Hakkaniyet indirimi...: Borçlar Kanunu 44. maddesine göre zarar gören, zarara razı olmuşsa, veya kendinin eylemi zararın doğmasına yada çoğalmasına yardım etmişse ve zararı yapanın durumunu ağırlaştırmışsa, yargıç ödence tutarını indirebilir veya ödenceye karar vermekten büsbütün vazgeçebilir.

Eğer zarar bile bile veya ağır bir savsama ile yapılmamışsa ve bunun ödencesi de borçluyu darlık içinde bırakacaksa, yargıç, hakkaniyet gereği, ödence tutarını indirebilir. 9. HD. nin yeni içtihatındaki yöneme göre, yapılan tazminat hesabında hakkaniyet indiriminin yapılmaması uygulanmasına geçtiğini söyleyebiliriz. Bu uygulamamanın temelinde işlemiş tazminata olay tarihi ile hüküm tarihi arasındaki dönem için faiz yürütülmemesi (geçmiş yıllara faiz yürütmenin her yıl itibariyle bir tür hakkaniyet indirimi olduğu) düşüncesi yatmaktadır.

9. Hukuk Dairesi yeni içtihat sonrasında bu uygulamasını sürdürmekte ve tazminat miktarının çok yüksek olduğu hükümleri bu sebeple artık bozmaktadır.

dd) Sosyal Güvenlik Kurumlarınca yapılan yardımların indirilmesi.....:

Borçlar kanununun 46. maddesinde yasal dayanağını bulan, maddi tazminat hesaplandıktan sonra işverenin kusur oranına isabet eden miktar bulunur. Zarar görene SSK yada Bağ Kur yada 506 sayılı yasanın geçici 20. maddesindeki kurum ve sandıklarca gelir bağlanmışsa bunun peşin sermaye değeri ile ödenen geçici iş göremezlik ödenek miktarı bu kurumdan sorulup zarardan düşülür.

9. Hukuk Dairesi bu indirimleri evrelere bölmüştür. 9. Hukuk Dairesinin 1993/17234 Esas, 1994 tarihli kararına göre,

"olay tarihi ile hüküm tarihi arasındaki dönem zararından SSK tarafından ödenmiş olan gelirlerin miktarı düşüldükten sonra, sigorta gelirleri ile zarar tamamen karşılanmış ise sözkonusu dönem için tazminat ödenmesi gerekmez. Şayet bu devrede yapılan sigorta yardımları daha fazla ise, kalan miktar çifte ödemeyi önlemek için ikinci dönemin tazminat hesabından düşülmek gerekir."

İkinci dönem için (iskontolu dönem ve yaşlılık dönemi) hesaplanan toplam tazminat tutarından, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan katsayı ile bağlanan sigorta gelirlerinin bu tarihten sonra ödenecek bölümünün peşin değeri ve birinci dönemden (iskontosuz dönem) artan gelir varsa eklendikten sonra, düşülmesi gerekir.

(BKZ. İş ve Hukuk dergisi, sayı 242, 1994, sayfa 24,25)

Görülmektedir ki, tüm hesaplar yapıldıktan sonra son indirim olarak sosyal güvenlik kurumlarınca yapılan ödemeler tazminat tutarından tenzil edilmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, karar tarihinde SSK tarafından gönderilen rakamlarda katsayılar nedeniyle artış olmamasını gözetmektir. Eğer katsayı artışlarını gözetir ödemeleri gösterir yazı beklenmeksizin eski katsayılara göre peşin sermaye değerleri düşülürse karar yanlış olacaktır.

12) Artırım nedenleri.....:

Bulunan tazminata bazı hallerin vuku bulması halinde artırım yapılmalıdır. Örneğin, iş kazasına uğrayan işçi tam malül ise ve başkasının kendisine bakmasına muhtaç ise bu halde hesap raporu ile bulunan tazminatta artırıma gitmek hakkaniyete daha uygun olacaktır.

Bu artırım ya hesaplama sırasında malül işçiye tutulacak hizmetli kişi için gelirinin yanısıra yıllar itibariyle, para ayrılarak yada bu işlemler yapılmaksızın yukar-

da belirtilen devre gelirleri hesaplandıktan sonra bulunan rakamı oransal olarak artırarak bulabiliriz.

Örneğin % 100 malül olup, başkasının bakımı olmaksızın yaşamayacak işçinin hesap sonucunda bulunan maddi zarar % 100 oranında artırılabilir. Olması gereken hukuk açısından yapılması gereken de budur.

13) YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİNİN GETİRDİĞİ YENİ ESASLAR

1995 yılı başlarında Yargıtay 21. Hukuk Dairesi kurularak, iş kazalarından doğan maddi tazminat davaları ile rücu davalarının temyizen inceleme görevi bu daireye verilmiştir. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi aşağıdaki hususlarda kendi görüşü doğrultusunda tazminat hesabı yöntemini değiştirmiştir.

A) Faiz konusundaki yeni görüş.....:

Buna göre, iş kazası sonucunda ölüm gerçekleşmişse maddi-manevi tazminat ayırımına gidilmeksizin faize ölüm tarihinden itibaren karar verilecektir. (Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 1995/2294-2054 sayılı ve 1.5.1995 tarihli kararı) İş kazası yada meslek hastalığı sonucunda malüliyet halinde ise, faize malüliyet tarihinden itibaren karar verilmesi gerekmektedir. (Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 1995/518-2002 sayılı ve 1.5.1995 tarihli kararı)

Bu şekilde 21. Hukuk Dairesi işlemiş dönem zararı için ortalama tarihten, iskontolu dönem zararı için karar tarihinden itibaren faiz işletilmesi uygulamasını terk etmiştir.

B) Borçlar Kanununun 43 ve 44. Maddelerine göre indirim.....:

Sayın Daire, kaçınılmazlık, kusursuzluk veya kusurun ağırlığı gibi nedenlerden ötürü Borçlar Kanununun 43. ve 44. maddelerine göre indirim yapılması gerektiği görüşüne ulaşmıştır. Bu şekilde 21. Hukuk Dairesi, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin son içtihatlarından ayrılan bir karar vermiştir.

C) SSK peşin sermaye değerinin indirimi yönünden.....:

21. Hukuk Dairesinin oluşturduğu yeni görüşe göre bulunan tazminattan BK. 43 ve 44. maddeye göre indirim yapıldıktan sonra, aktif ve pasif dönemde elde edilen kazançlar toplamından, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından bildirilen peşin sermaye değeri indirilecektir. Bu şekilde, tazminattan son indirim de yapılarak davalıdan istenebilecek faizsiz tutara ulaşılabilecektir.

Bunun dışında 21. Hukuk Dairesi, Yargıtayın yerleşmiş görüşlerine aynen katılmaktadır. Bunlar:

a) Tazminat miktarı işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluşacaktır.

b) Hesap yapılırken, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler esas alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacaktır.

c) Bilinmeyen dönemdeki kazancı ise, son ücreti % 10 artırıp % 10 iskontolayarak 60 yaşına kadar aktif dönemde hesaplanacaktır.

d) 60 yaşından sonra da bakiye ömrüne kadar pasif dönemde elde edeceği ka-

zançları her yıl için ayrı ayrı hesaplanacak ortalama alma yöntemine başvurulmayacaktır.

e) Eğer işçi yaşlılık aylığı alıyorsa, yada işçinin yaşının genç olması ve meslekte kazanma gücü kayıp oranının da düşük olması halinde, ilerde çalışıp yaşlılık aylığına hak kazanması üstün olasılık içinde olması halinde pasif dönemde elde edebileceği kazançlar tazminat hesabına katılmayacaktır.

f) Eşin destek süresi işçinin bakiye ömrüyle sınırlıdır. Kız çocukları kentte oturuyorsa 22 yaşına kadar köyde oturmaları halinde ise 18 yaşına kadar destekten pay verilecektir. (Y. 21. HD. 1.5.1995 tarih ve 1995/2294-2054 s.k.)

14) Ekler.....:

Bu raporları yazabilmek için kişinin cari asgari ücretleri, bunların netini, gelir vergisinden muaf kısımları, iskonto hadlerini, yaşlılık aylığı hesaplayabilmek için gösterge, katsayı ve sosyal yardım zamlarının yıllar itibariyle ne olduğunu, bakiye ömrü ne olduğunu bilmek için PMF tablosunun elinde olması gerekmektedir.

Tüm bu bilgiler yazımı ekinde sunulmuştur. Okurların yararlanması arzusuyla sunuyorum.

Eki: Gelir tabloları

İSKONTOLU ÇALIŞMA DÖNEMİ ZARARI (1.1.1995 de cari asgari ücret esas alınarak ve bu % 10 artırılarak bulundu)

Tarih-Yıllık net-iskonto-iskon. Gelir-	2011 / 173.749.086-0.197844-34.375.214
1995 / 37.812.868-0.909090-34.375.300	2012 / 191.123.994-0.179859-34.375.370
1996 / 41.594.154-0.826445-34.375.281	2013 / 210.236.393-0.163508-34.375.332
1997 / 45.753.569-0.751314-34.375.297	2014 / 231.260.032-0.148643-34.375.184
1998 / 50.328.925-0.683013-34.375.310	2015 / 254.386.035-0.135130-34.375.184
1999 / 55.361.817-0.620921-34.375.315	2016 / 279.824.638-0.122846-34.375.337
2000 / 60.897.998-0.564473-34.375.276	2017 / 307.807.101-0.111678-34.375.281
2001 / 66.987.797-0.513158-34.375.324	2018 / 338.587.811-0.101525-34.375.127
2002 / 73.686.576-0.466507-34.375.303	2019 / 372.446.592-0.092296-34.375.330
2003 / 81.055.233-0.424097-34.375.281	2020 / 409.691.251-0.083905-34.375.144
2004 / 89.160.756-0.385543-34.375.305	2021 / 450.660.376-0.076278-34.375.472
2005 / 98.076.831-0.350494-34.375.341	2022 / 495.726.413-0.069343-34.375.156
2006 / 107.884.514-0.318630-34.375.242	2023 / 545.299.054-0.063039-34.375.107
2007 / 118.672.965-0.289664-34.375.285	2024 / 599.128.959-0.057308-34.374.998
2008 / 130.540.761-0.263331-34.375.297	2025 / 659.811.854-0.052099-34.375.537
2009 / 143.594.287-0.239392-34.275.323	2026 / 725.793.039-0.047362-34.375.009
2010 / 157.953.715-0.217629-34.375.309	2027 / 798.372.342-0.043060-34.377.913

İŞLEMİŞ GELİR DEVRESİ TABLOSU (İskontosuz Dönem)

Net asgari Ücretler	Yıllık neti
1.7.1986-30.6.1987-920x365=	335.800
1.7.1987-30.6.1988-1686x365=	615.390
1.7.1988-31.7.1989-2842x396=	1.125.432
1.8.1989-31.7.1990-4958x365=	1.809.670
1.8.1990-31.7.1991-9146x365=	3.388.290
1.8.1991-31.7.1992-17.565x365=	6.411.225
1.8.1992-31.7.1993-31.877x365=	11.635.105
1.8.1993-31.8.1994-58.363x396=	23.111.748
1.9.1994-31.12.1994-94.179x122=	11.489.838

ÖLEN KOCANIN GELİRİNİN, DESTEKTEN YOKSUN KALANLARA DAĞILIŞ ORANLARI

Ölenin Hissesi%	Karının Hissesi%	Çocukların Hisseleri			
		1Çocuk %	2Çocuk %	3Çocuk %	4Çocuk %
55	45	-	-	-	-
45	40	15	-	-	-
40	35	13	12	-	-
35	35	13	9	8	-
30	30	12	10	9	9

**P.M.F. YAŞAMA TABLOSUNA GÖRE MUHTELİF YAŞLARDA
ORTALAMA ÖMÜR**

(Population Nasculine et Feminine)

Yaş	Bakiyeortalama ömür		Yaş	Bakiyeortalama ömür		Yaş	Bakiyeortalama ömür				
0	56	7	21	35	33	5	20	70	8	11	28
1	60	7	9	36	32	8	12	71	8	5	22
2	60	7	2	37	31	10	29	72	7	11	23
3	59	11	21	33	31	1	7	73	7	6	17
4	59	2	20	39	30	3	23	71	7	0	29
5	58	5	0	40	20	8	26	73	6	10	21
6	57	6	28	41	28	8	26	7	6	3	1
7	56	8	19	42	27	11	17	77	5	10	14
8	55	10	3	43	27	2	6	76	5	6	3
9	51	11	9	11	26	4	26	79	5	1	29
10	51	0	11	43	25	7	21	81	4	10	10
11	53	1	10	46	24	10	18	81	4	6	10
12	52	2	9	47	21	1	11	82	4	2	20
13	51	3	12	48	23	4	11	83	3	11	17
14	50	4	15	49	22	7	16	81	3	8	19
15	49	5	29	59	21	10	21	85	3	5	29
16	43	7	16	51	21	1	21	86	3	3	20
17	47	9	15	52	20	5	3	87	3	1	14
18	46	11	20	53	19	8	16	88	2	11	24
19	46	1	25	54	18	11	28	89	2	10	3
20	45	10	29	55	18	3	12	90	2	8	19
21	44	7	5	56	17	9	29	95	2	7	16
22	43	10	3	57	16	10	29	92	2	6	21
23	43	0	18	58	16	1	7	93	2	5	25
24	42	3	9	59	15	6	21	94	2	5	14
25	41	5	29	60	14	10	25	95	2	4	26
26	40	8	16	61	14	2	24	96	2	4	8
27	39	10	29	62	13	7	5	97	2	3	23
28	39	1	7	63	12	11	24	98	2	2	28
29	38	3	27	64	12	4	8	99	2	1	17
30	37	6	3	65	11	4	4	100	2	0	0
31	36	8	16	66	11	2	2	101	1	9	18
32	35	10	29	67	10	6	6	102	1	7	2
33	35	1	7	68	10	0	18	103	1	6	3
34	34	3	16	69	9	6	3	104	1	3	1